IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Spraw Zagranicznych (nr 119)**

z dnia 30 listopada 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 119)

30 listopada 2022 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Radosława Fogla (PiS)**, przewodniczącego Komisji, przeprowadziła pierwsze czytanie:

– poselskiego projektu uchwały w sprawie uznania Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm (druk nr 2808),

– poselskiego projektu uchwały dotyczącego uznania Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm (druk nr 2809),

– poselskiego projektu uchwały w sprawie 90. rocznicy Wielkiego Głodu w Ukrainie (druk nr 2810).

W posiedzeniu udział wzięli: **Arkadiusz Mularczyk** sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikiem oraz **Jan Malicki** stały doradca Komisji.

W posiedzeniu udział wziął pracownik Kancelarii Sejmu: **Marta Artymińska**, **Marcin Chorzewski**, **Artur Kucharski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Konrad Nietrzebka** – legislator z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych.

Witam panie i panów posłów. Witam pana Arkadiusza Mularczyka, sekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Witam pozostałych gości uczestniczących w naszym posiedzeniu: panią Annę Kostrzewę-Misztal, zastępcę dyrektora Departamentu Wschodniego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Witam pana dyrektora Malickiego, stałego doradcę Komisji.

Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Porządek dzienny państwo otrzymali. Obejmuje on: pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie uznania Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm (druk nr 2808); pierwsze czytanie projektu z druku nr 2809 i pierwsze czytanie poselskiego projektu uchwały w sprawie 90. rocznicy Wielkiego Głodu na Ukrainie (druk nr 2810).

Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam porządek dzienny za przyjęty. Czy to jest sprzeciw, czy to jest wniosek formalny?

Poseł Krystian Kamiński (Konfederacja):

Wniosek formalny.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

To okej. Sprzeciwu nie słyszę. Uznajemy, że porządek dzienny został przyjęty.

Słucham pana, panie pośle.

Poseł Krystian Kamiński (Konfederacja):

Kwestia jest taka, że albo dzisiaj, albo jutro chciałbym do porządku dziennego dodać temat powołania na wiceministra spraw zagranicznych Ukrainy pana Andrija Melnyka. Sprawa, która była przeze mnie poruszana m.in. w lipcu. Wtedy nasz ekspert, ale też posłowie PiS-u twierdzili, że nie wszystko jest załatwione, ten pan nie zostanie powołany na wiceministra spraw zagranicznych Ukrainy. Okazało się inaczej, a ten pan jest zdecydowanym przeciwnikiem państwa polskiego, kwestionuje rzeź wołyńską, relatywi-

zuje, twierdząc, że II Rzeczpospolita była na poziomie hitlerowskich Niemiec i Związku Radzieckiego.

Rząd nie zajął żadnego stanowiska. Skoro rząd nie chce, to może Komisja Spraw Zagranicznych albo wyda w tej kwestii uchwałę, albo napisze dezyderat do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, żeby jednak jakaś opinia w tym wypadku była. Dlatego albo dziś, albo jutro chciałbym, żebyśmy ten temat poruszyli.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Pan przewodniczący Kowal.

Poseł Paweł Kowal (KO):

Mam dwa tematy, też takie porządkowe właściwie. Nie wiem, czy to jest ten moment, czy nie.

Pierwszy to jest kwestia rozszerzenia składu prezydium. Rozumiemy, że rozszerzenie składu prezydium, które się szykuje, nie konsumuje jednego nieobsadzonego miejsca, według parytetów jest ono w Koalicji Obywatelskiej. Nie zgłaszaliśmy dotychczas, żeby nie powiększać nadmiernie prezydium, ale jeżeli będzie poszerzenie, to rozumiemy, że ono będzie konsumowało obowiązujące parytety. Rozumiem, że wszyscy usłyszeli. Nie mamy nic przeciwko dalszym rozszerzeniom, chcę, żeby wszyscy usłyszeli, żeby to jasno wybrzmiało.

Drugi temat to jest kwestia tej uchwały. Nie wiedzieliśmy, że toczą się prace poza naszym klubem. Przyjmuję, że działo się to w dobrej wierze. Dlatego przygotowaliśmy nasz projekt, który państwu przedstawimy. W zależności od tego, jak uzna przewodniczący – czy jako pierwszą poprawkę, czy jeżeli będziecie go chcieli rozpatrywać. Jeżeli będzie dobra wola pracy wspólnie z nami, to w duchu konsensusu przyłączymy się do tego, żeby rozmawiać.

Uważam, że w takiej sprawie powinniśmy działać wspólnie. Nie znaliśmy ani waszych projektów – one przyszły w ostatniej chwili – ani nie wiedzieliśmy, że pan prof. Żurawski vel Grajewski to redagował, nie braliśmy udziału w tej pracy. Deklaruję dobrą wolę, ale…

Poseł Paweł Zalewski (2050):

To są dwa tematy?

Poseł Paweł Kowal (KO):

Tak. Lewicowy i ... Tak.

Jeżeli chcecie z nami w tej sprawie współpracować, tak żeby ten projekt był dobry, to teraz wykażcie, proszę państwa, dobrą wolę, żeby to było możliwe. W tej chwili procedura jest tak skonstruowana, że dla nas nie ma w tym miejsca. Rozumiem, że nie na tym zależało przewodniczącemu i prof. Żurawskiemu vel Grajewskiemu. Chyba że na tym.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję za te głosy.

Jeśli chodzi o propozycję pana posła Kamińskiego, to proponuję, żeby już dzisiaj porządku nie poszerzać. Skonsultujemy to w gronie prezydium i podejmiemy jakąś decyzję.

Jeśli chodzi o głos pana przewodniczącego Kowala, to rzeczywiście ta praca toczyła się pomiędzy wnioskodawcami tych dwóch projektów, które istniały. Oczywiście myślę, że nasze stanowisko jest raczej zbieżne.

W związku z tym, jeśli pan przewodniczący będzie chciał w dyskusji ogólnej przy pierwszym czytaniu przedstawić ten projekt jako głos w dyskusji, to nie widzę przeszkód. Co prawda to sformułowanie, że my będziemy pracować, żeby był lepszy… Żeby był jeszcze lepszy, bo uważam, że ten zaproponowany jest całkiem dobry. Myślę, że jesteśmy otwarci na rozmowy.

Przechodzimy do realizacji porządku dziennego. Projekty z druków nr 2808, 2809 i 2810 zostały skierowane do naszej Komisji do pierwszego czytania przez marszałek Sejmu w dniu 29 listopada bieżącego roku.

Zgodnie z art. 37 ust. 4 Regulaminu Sejmu pierwsze czytanie może się odbyć nie wcześniej niż siódmego dnia od dnia doręczenia posłom druku projektu, chyba że Sejm lub Komisja postanowią inaczej. W związku z tym, że w przypadku wszystkich trzech druków 7-dniowy termin nie upłynął, proponuję, aby Komisja wyraziła zgodę na jego

skrócenie. Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja wyraziła zgodę i przejdziemy do pierwszego czytania tych projektów.

Pan poseł Zalewski zgłasza sprzeciw?

Poseł Paweł Zalewski (2050):

Dzień dobry. Panie przewodniczący, nie zgłaszam sprzeciwu.

Jednak chciałem, aby zostało odnotowane, że kwestie tak poważne przygotowywane w warunkach bardzo pilnych wymagają czasu. Jeżeli już mielibyśmy się posłużyć jakimś bardzo pilnym i wyjątkowym procedowaniem, oczekiwałbym przynajmniej, że pan jako szef Komisji Spraw Zagranicznych i inicjator jednego z tych projektów, a także osoba, do której pozostałe projekty wpływają, poinformuje pozostałych członków Komisji, że taka procedura ma miejsce, tak aby mogli się do tego odpowiednio przygotować i być może przedstawić swoje własne projekty.

Rozumiem, że nie tylko poseł Kowal czy koledzy z Platformy Obywatelskiej są zaskoczeni, także inne osoby mogą być zaskoczone. Wydaje mi się, że dla dobra współpracy, jeżeli rzeczywiście chcemy szybko procedować, to przynajmniej informujmy się. Jeżeli nie jest to możliwe oficjalnie, bo nie ma posiedzenia Komisji, to nieoficjalnie.

Dziękuję. Nie zgłaszam protestu czy sprzeciwu wobec szybszego procedowania.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję za ten głos.

W związku z tym stwierdzam, że sprzeciwu nie słyszę.

Przechodzimy do pierwszego czytania projektów ustaw.

Przede wszystkim ze względu na zbieżność tematyczną projektów z druków nr 2808 i 2809 proponuję przeprowadzenie łącznej dyskusji. Od razu z pewną uwagą techniczną, o czym już wstępnie mówiliśmy. Z uwagi na bardzo dużą zbieżność tych projektów ich wnioskodawcy zaakceptowali projekt kompromisowy i ten projekt państwo otrzymali. Dlatego w ramach procedur sejmowych formalnie debatujemy nad oboma projektami. Później tym punktem odniesienia będzie projekt, mam nadzieję, konsensualny, który państwo otrzymali.

Nie słyszę sprzeciwu w kwestii wspólnej debaty.

Przypominam, że zgodnie z art. 39 ust. 1 Regulaminu Sejmu pierwsze czytanie obejmuje: uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę, debatę w sprawie ogólnych zasad projektu oraz pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawcy. To jeszcze nie jest ten moment, kiedy zgłaszamy ewentualne poprawki, dopiero kiedy przejdziemy już do treści, to będzie ten moment.

W tym momencie przedstawiciele wnioskodawców przedstawią swoje projekty.

Proszę o zabranie głosu pana posła, pana wiceprzewodniczącego Macieja Gdulę, w celu przedstawienia projektu z druku nr 2808.

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Dziękuję. Panie przewodniczący, jeszcze nie zostałem wiceprzewodniczącym, ale dziękuję za zaufanie i życzenia.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Tak, przepraszam za mój błąd.

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Chciałem przedstawić uzasadnienie dla tego projektu uchwały.

Myślę, że jest duża szansa na kompromis między nami, bo zgadzamy się co do tego, że działania Rosji noszą znamiona działań terrorystycznych. To po pierwsze. Po drugie, Rosja jest krajem, który sponsoruje terroryzm. Poprzez Grupę Wagnera, ale także przez grupy czeczeńskie dokonuje zbrodni i aktów terroru na Ukrainie. Zwłaszcza w ostatnich tygodniach widać, że działania Rosji nie są działaniami wyłącznie militarnymi, ale są nastawione na zniszczenie i zastraszenie, sterroryzowanie narodu ukraińskiego.

W ostatnich dniach Parlament Europejski stworzył rezolucję uznającą Rosję za państwo sponsorujące terroryzm, o czym w projekcie jest wspomniane. Myślę, że polski parlament też powinien to zrobić. Naprawdę zachęcam do wspólnej pracy i do stworzenia kompromisowego projektu.

Z tych dwóch projektów, które wpłynęły do Komisji, powstał projekt, który w moim przekonaniu jest naprawdę bardzo dobry. Pewnie może być rzeczywiście jeszcze lepszy. Jeżeli ktoś będzie do niego chciał zgłaszać poprawki, to myślę, że dojdziemy do ładu i porozumienia w tym zakresie.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Teraz pokrótce przedstawię projekt z druku nr 2809. Dotyczy on tej samej tematyki i jest w pewien sposób wyrazem autonomii parlamentu polskiego, ale jest w jakiś sposób echem rezolucji przyjętej przez Parlament Europejski. Klub Prawa i Sprawiedliwości stoi na stanowisku, że na pewno powinien to zrobić polski parlament. Docelowo, jeżeli takie uchwały podejmowałyby inne parlamenty – czy Unii Europejskiej, czy szerzej – to na pewno wzmacniałoby to presję polityczną na Rosję.

Federacja Rosyjska nie dość, że łamiąc wszelkie zasady prawa międzynarodowego, dokonała napaści na Ukrainę, to posługuje się tam metodami, które nie są zgodne z konwencjami. Dokonuje zbrodni wojennych, prowadzi działania, które w oczywisty sposób mogą być uznane za działania terrorystyczne – takie, które mają na celu zastraszenie. A poprzez to zastraszenie złamanie oporu wojska i ludności cywilnej Ukrainy. Dokonuje również w świetle prawa międzynarodowego chociażby aktów piractwa.

To wszystko skłania nas do konkluzji, że uznanie Rosji za państwo wspierające terroryzm… Będę miał taką propozycję poprawki czysto językowej. To jest jednak szersze pojęcie i lepiej oddaje to, co zawarto w angielskiej wersji. Chodzi o sformułowanie: „jest państwem sponsorującym terroryzm", które jako kalka językowa zafunkcjonowało w Polsce. „Państwo wspierające terroryzm" obejmuje szersze aspekty niż tylko finansowe, w związku z tym optowałbym za tym sformułowaniem, bo nie dotyczy to wyłącznie wsparcia finansowego, ale politycznego, zbrojnego i wszelkiego innego rodzaju. To tyle z mojej strony.

Czy przedstawiciel MSZ chciałby zabrać głos?

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Arkadiusz Mularczyk:

Tak, bardzo dziękuję. Mamy dzisiaj dwa projekty, może ewentualnie moje wystąpienie poświęcę obu tym projektom, ale też sprawie 90. rocznicy Wielkiego Głodu w Ukrainie. Jeżeli Wysoka Komisja pozwoli, odniosę się już do tych wszystkich projektów, które są...

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

To jest osobny temat. W kolejnym punkcie...

Sekretarz stanu w MSZ Arkadiusz Mularczyk:

Dobrze, to w pkt 2. Dobrze.

Panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, szanowni państwo, Ministerstwo Spraw Zagranicznych nie zgłasza uwag do przedłożonych projektów. Uważamy, że kierunek tych propozycji idzie w dobrą stronę.

Po pierwsze, trzeba podkreślić, że uznanie Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm to logiczny krok wynikający z jej niczym nieusprawiedliwionej i brutalnej agresji na Ukrainę. To również naturalny krok wobec szeregu innych podobnych rezolucji podejmowanych przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy, NATO, Parlament Europejski czy też niektóre inne parlamenty krajowe naszych sojuszników. Trzeba tu przypomnieć, że dnia 21 listopada bieżącego roku Parlament Europejski przyjął rezolucję uznającą Rosję za państwo sponsorujące terroryzm w związku z brutalnymi i nieludzkimi atakami zadawanymi Ukrainie i jej obywatelom od momentu rozpoczęcia inwazji.

W tym samym dniu Zgromadzenie Parlamentarne NATO przyjęło rezolucję wzywającą państwa członkowskie do uznania Rosji za państwo terrorystyczne oraz wezwało do powołania specjalnego międzynarodowego trybunału do spraw rosyjskiej agresji. Również dnia 13 października 2022 r. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy przyjęło jednomyślnie rezolucję uznającą Federację Rosyjską za państwo terrorystyczne.

Akurat tu jako członek, szef delegacji Polski do Rady Europy, miałem możliwość głosowania za tą rezolucją. Chcę podkreślić, że w maju przyszłego roku w Reykjavíku odbę-

dzie się szczyt rady ministrów. Kwestia podjęcia działań w kontekście wojny na Ukrainie, ukarania zbrodniarzy wojennych, a także odszkodowań i reparacji będzie przedmiotem debaty szczytu rady ministrów.

Proponowana uchwała będzie miała duże znaczenie, przede wszystkim symboliczne, jako moralne wsparcie dla Ukrainy w walce o jej wolność i integralność terytorialną. Nikt na świecie nie powinien dziś mieć wątpliwości, jak ważne jest praktyczne, jak również moralne i symboliczne wsparcie Ukrainy. Myślę, że nie ma między nami różnic w ocenie działań Rosji w Ukrainie. Zbrodnie wojenne, w tym ostrzelanie infrastruktury cywilnej, przemoc seksualna, tortury, masowe groby, przymusowe deportacje i filtracje są nieakceptowalne, wymagają jednoznacznego i głośnego potępienia. Jest oczywistym, że Rosja nie jest państwem, które można zaliczyć dziś do grona państw cywilizowanych. Krok ten jest ważny także w kontekście międzynarodowych wysiłków naszego kraju i całego świata zachodniego, aby pociągnąć Rosję do odpowiedzialności za popełnione przez nią w Ukrainie zbrodnie wojenne oraz doprowadzić do izolacji Rosji na forach międzynarodowych, na których nadal szerzy kłamstwa i dezinformuje w sprawie agresji na Ukrainę.

Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze.

Bardzo proszę o zgłoszenia do dyskusji. Zgłosili się pan przewodniczący Kowal, pan poseł Zalewski, pan poseł Kamiński. Bardzo proszę, panie przewodniczący.

Poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo. My jako pierwszą poprawkę przedstawimy nasz projekt. Teraz w kilku punktach powiem, co jest z naszego punktu widzenia istotne.

Jedna sprawa już jest zamieniona – apeluję o to, aby słowo „sponsor” zamienić. Ono jest przerzucone z angielskiego i w języku polskim zawęża znaczenie, dlatego myślę, że słowo „wspierające” będzie jasne. Proponuję, żeby treść odpowiadała tytułowi, czyli w treści uchwały powinna być jasna konkluzja, wskazująca na to, że Rosja – i taką zgłosimy poprawkę – jest państwem terrorystycznym. Napisanie na ten temat tych wielu akapitów gdzieś to gubi. To po prostu powinno być pierwsze, kluczowe zdanie, jako konkluzja tej uchwały, skoro ona jest o tym.

Proponuję, żebyśmy się odwołali do dorobku polskiego parlamentaryzmu w tej sprawie, aby te uchwały nie były takie zawieszone w powietrzu. Będziemy więc proponowali nawiązanie do dwóch uchwał, gdzie polscy parlamentarzyści głosowali zgodnie, czyli uchwały Senatu i uchwały Parlamentu Europejskiego.

Proponuję, i myślę, że jest to ważne, żeby jednak uchwała polskiego parlamentu w sprawie polityki Rosji odwoływała się w ogóle do polityki Rosji. Ukraina jest tylko najbardziej drastycznym i kluczowym przykładem, jednak my powinniśmy pokazać politykę Rosji i ocenić ją od 1991 r. Metody składające się na ocenę państwa terrorystycznego pierwszy raz były bowiem przez Rosję zastosowane w 1992 r. w stosunku do niektórych części Gruzji, a później w stosunku do licznych państw sąsiedzkich. Zaproponujemy więc poprawkę, która pokazuje to jako proces, którego finałem jest kwestia polityki Rosji czy wojny Rosji przeciwko Ukrainie obecnie.

Mam duże wątpliwości i uważam, że to wyliczanie, do którego coś dołożyłem… Widzę już, że jeszcze przewodniczący dołożył piractwo. Można tak bez końca. Mam wątpliwości, czy to jest właściwy sposób ujmowania tego tematu w uchwale sejmowej, w sensie konstrukcyjnym po prostu. Nie było np. mowy o dziełach sztuki. Wydawało mi się, że jak dołączyłem kwestię niszczenia i wykradania dzieł sztuki, to już jest wszystko, ale nie pomyślałem o piractwie. Trzeba by się jakoś zastanowić, czy tego nie da się ująć ogólnie, jeśli ta uchwała ma mieć taki poważny, parlamentarny wymiar. Przydaliby się prawnicy.

Dołączyłem kwestię skazania sprawców. Ona się pojawia w państwa projektach. Dołączyłem kwestię, która będzie dla nas istotna, czyli rozpoczęcia dyskusji o reparacjach. Uważam, że w tej chwili toczy się niedobry proces na arenie międzynarodowej w sprawie reparacji rosyjskich dla Ukrainy, dlatego że on ma znowu charakter zawężający. To znaczy cały czas się mówi o wypłatach ze skonfiskowanego majątku jako formie reparacji. Moim zdaniem nasze stanowisko na gruncie prawnym, międzynarodowym powinno być

takie, że to jest tylko jedna z form reparacji. Zasadnicza forma reparacji powinna być związana z wypłatami z budżetu rosyjskiego. Nie jest prawdziwym fakt, ani na gruncie doktryny prawnej, ani na gruncie stosunków międzynarodowych, że do żądania reparacji koniecznie trzeba kogoś pokonać i wejść do jego stolicy. Reparacje są związane z naruszeniem prawa międzynarodowego i stosowaniem terroryzmu. Roszczenie reparacyjne może być kierowane nawet wobec strony, która wygrała, ale dopuszczała się tych zbrodni.

Później to wezwanie do innych też mi się wydaje istotne. Tak że uważam, że uchwała powinna się generalnie koncentrować na tym, co jest w tytule. I tak jest, z wyjątkiem pierwszego akapitu. Tytuł dotyczy oceny polityki Rosji i ona z naszego punktu widzenia powinna dotyczyć nie tylko sprawy Ukrainy, ale także w domyśle Mołdawii, Gruzji. Nie wiem, czy musimy wymieniać, nie proponuję, żeby wymieniać, ale to powinna być generalna ocena polityki Rosji, która w tej formie zaczęła się w zasadzie w 1992 r. To powinno konsumować także straty terytorialne Gruzji – przypominam tutaj 2008 r. Autorzy nie wzięli tego pod uwagę, ukraiński punkt widzenia jest zaznaczony, ale nie ma punktu widzenia oceniającego Rosję w całości.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Bardzo proszę, pan poseł Paweł Zalewski.

Poseł Paweł Zalewski (2050):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Chciałem zadeklarować w imieniu koła Polska 2050, że będziemy popierali tę uchwałę. Jesteśmy przekonani, że to będzie wspólny projekt. Myślę, że dobrą podstawą jest kompilacja, której dokonał pan przewodniczący.

Każdy, kto śledzi politykę rosyjską, zgodzi się z posłem Kowalem – od 1991 r. Fakt, iż Rosja obok zbrodni wojennych w konfliktach wojennych, które prowadzi, prowadzi również działalność terrorystyczną czy też ją wspiera, jest rzeczą oczywistą. Najbardziej jaskrawe przypadki dotyczą także terroryzmu wobec własnych obywateli. Mówię o wysadzaniu bloków cywilnych w 1999 r. przez FSB na polecenie ówczesnego premiera Rosji pana Putina.

Sprawa jest oczywista, z punktu widzenia moralnego jednoznaczna. Możemy dyskutować nad końcowym tekstem. Być może jednak wymaga to trochę czasu. Nic takiego się nie dzieje, aby nie dać sobie chwili, żeby ten tekst był rzeczywiście dobry. Rozumiem, że będzie miał charakter budujący nasze stanowisko wobec Rosji na wiele lat, przynajmniej wobec historii Rosji do dzisiaj, na wiele lat naprzód.

Warto jest także rozdzielić kwestię wspierania terroryzmu od zbrodni wojennych, bo odnoszę wrażenie, że bardzo często mylimy ze sobą te dwie kwestie. Przypomnę, że polski Sejm potępił działania wojenne nie tylko o charakterze zbrodni takich klasycznych wojennych, ale także ludobójstwa. Przypomnę również, że… Powiedział to tylko pan poseł Kowal, Sejm jakby tego nie zauważył, że Senat Rzeczypospolitej Polskiej potępił i uznał Rosję za państwo wspierające terroryzm.

Polska jest dużym krajem, poważnym krajem, którego głos ma charakter moralny, ale nie tylko. Mamy trzy uchwały sejmów czy parlamentów państw bałtyckich. Polska jest pierwszym, dużym państwem, które będzie przyjmowało taką uchwałę w Sejmie, w tej izbie, która nadzoruje, kontroluje rząd. Taką uchwałą przecież nie jest ani uchwała Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, ani nie jest uchwała Parlamentu Europejskiego. Bardzo cenię tę uchwałę, ale Polska tak naprawdę jest pierwszym państwem, które w tej kwestii zabiera głos.

Chciałem więc zapytać pana ministra Mularczyka, czy jeżeli wychodzimy poza moralny wymiar, czy też możemy wyjść poza moralny wymiar tej uchwały, to jakie konsekwencje pociągnie za sobą uznanie Rosji za państwo wspierające terroryzm w praktyce polityki Rzeczypospolitej? Powtarzam: grunt moralny jest oczywisty, ale mówię o konsekwencjach politycznych.

Tak naprawdę są dwa państwa na świecie, Stany Zjednoczone i Kanada, które w swoim porządku prawnym przyznają poważne konsekwencje w przypadku uznania, że dane państwo wspiera terroryzm. Te konsekwencje dotyczą braku uznania immuni-

tetu danego państwa w porządku prawnym Stanów Zjednoczonych i Kanady, co oznacza możliwość pozywania państw uznawanych za wspierające terroryzm przed sądami amerykańskimi i kanadyjskimi. Te państwa nie utrzymują stosunków dyplomatycznych z państwami, które wspierają terroryzm, jak również ustawodawstwa tych państw przewidują szereg sankcji wobec państw uznanych za wspierające terroryzm.

Moje pytanie jest takie: czy polski rząd chce wyjść poza wymiar moralny, który byłby tak naprawdę powtórzeniem i nazwaniem nowego objawu polityki rosyjskiej, czyli terroryzmu? Tego jeszcze nie zrobiliśmy. Czy jednak polski rząd uważa, że należy wyjść poza ten obszar wyłącznie moralny, czy też nie?

Kolejna kwestia. Pytanie do pana ministra. Jak polski rząd widzi konsekwencje tej uchwały dla polskich interesów w Rosji, które ciągle istnieją? Przecież ciągle są polscy przedsiębiorcy, którzy mają pewną własność w Rosji. Pytanie jest też takie. Czy MSZ wie, jakie to są firmy? Jaka to jest własność? O jakich kwotach inwestycji polskich na terenie Rosji mówimy? Byłbym wdzięczny za taką informację. Jeżeli te interesy będą zagrożone, to w jaki sposób rząd polski będzie bronił polskich interesów, polskich przedsiębiorców w Rosji?

To jest też bardzo ważna kwestia, bo mówiąc a, musimy spodziewać się, że ktoś powie b, ale to w końcu dojdzie do z. To są poważne sprawy. Polska jest poważnym państwem, powinna prowadzić poważną politykę. Jakie konsekwencje są tutaj przewidywane, jeżeli są przewidywane? W jaki sposób rząd będzie przeciwdziałał tym negatywnym konsekwencjom? Czy będzie chciał w tej sprawie współpracować z naszymi sojusznikami? Nie tylko Stanami Zjednoczonymi, ale także z Unią Europejską, a w jej ramach z państwami, które mają istotne interesy na terenie Rosji, czyli z Niemcami i Francją. Powinniśmy być świadomi wszystkich możliwych konsekwencji.

Najważniejszym pytaniem jest to pierwsze. Czy rząd chce urealnić konsekwencje prawne uznania państwa za wspierające terroryzm?

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Proszę pana posła Krystiana Kamińskiego.

Poseł Krystian Kamiński (Konfederacja):

Chciałbym się odnieść bezpośrednio do tekstu.

Mamy propozycję kompilacji, która jest po prostu kopiuj-wklej tych dwóch projektów. Mam wrażenie, że stworzył nam się niezły potwór, bo zamiast uchwały Sejmu Rzeczypospolitej mamy referat na dwie strony, dużo tekstu, a mało treści.

Mamy temat, tytuł tj.: „uznanie Federacji Rosyjskiej za państwo wspierające terroryzm”. Sejm uznaje to w szóstym akapicie w drugim zdaniu. Brzmi to absurdalnie, każdy wie, że nie tak się pisze uchwały. Albo na samym początku albo na samym końcu jest mocne stwierdzenie, to trzeba przepracować.

Poza tym od drugiego do piątego akapitu rozpoczynamy: „rosyjskie władze”, „Rosja”, „Rosja”, „rosyjska agresja”. Od akapitu szóstego do dziesiątego: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej popiera”, „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stoi”, „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stanowczo”, „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje”, „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wzywa”.

Nie wiem, czy się na tym da w ogóle pracować, mówiąc serio. To powinno być w co najmniej o połowę ucięte. Zróbmy uchwałę, która ma trzy–cztery konkretne akapity, z naszym stanowiskiem, na jedną stronę, żeby to była uchwała, a nie referat i żeby nie było takim potworkiem językowym. Traktujmy uchwały, które wypuszczamy z tej izby, poważnie, a nie jako po prostu kompilacje, pogodzenie trzech różnych, czy tam ilu różnych, propozycji.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy jeszcze jakieś głosy w tej dyskusji? Nie widzę.

Teraz jest czas na odniesienie się wnioskodawców. Czy pan poseł Gdula chciałby zabrać głos?

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Wydaje mi się, że dobrze będzie, jeżeli wspólnie popracujemy nad ostateczną wersją uchwały uwzględniającą wszystkie ważne głosy, które padły na tej sali.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Pan przewodniczący.

Poseł Paweł Kowal (KO):

Mówiłem, że w sprawach merytorycznych, ale podbiję to, o czym powiedział poseł Kamiński. Nie chciałem, żeby to wyglądało na wyzłośliwianie się, ale osoba, która redagowała, powinna zwrócić uwagę na formę uchwały. Myślę, że to jest ważne, żebyśmy izbę szanowali w ten sposób, że są klasyczne formy uchwały w parlamentaryzmie: odwołanie do wcześniejszych dokumentów, czyli struktura, która jest logiczna.

Faktycznie pasuje, żeby ta uchwała była dopieszczona. Nie wiem, czy to się uda zrobić w krótkim czasie. Ja deklaruję w imieniu naszego klubu i swoim, że postaramy się to zrobić jak najszybciej, jak najlepiej się da. Jednak z jakości tej uchwały od strony redakcyjnej też jestem niezadowolony i zgłaszam to też do redaktora, którym był doradca Komisji.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Dość może tylko ogólnie powiem. Uważam, że sprawa jest na tyle istotna, ta uchwała jest na tyle ważna i jej wydźwięk jest na tyle istotny, że rzeczywiście nie byłoby czymś dobrym, gdyby nawet z poziomu Komisji polskiego parlamentu poszedł w świat sygnał, że cała polska klasa polityczna nie jest w tej sprawie zjednoczona. Dlatego mam nadzieję, że uda się wypracować wersję, która będzie satysfakcjonująca dla wszystkich.

Padły pytania w kierunku przedstawiciela rządu. Czy pan minister zechce się do nich odnieść?

Sekretarz stanu w MSZ Arkadiusz Mularczyk:

Tak, krótko tylko powiem.

Generalnie jestem zdumiony tymi pytaniami, biorąc pod uwagę to, co się dzieje na Ukrainie od ponad ośmiu miesięcy – skalę zbrodni wojennych, ludobójstwo, mordowanie cywili, gwałcenie kobiet. Zdumiała mnie postawa kolegi Zalewskiego, który mówi, że powinniśmy chronić nasze firmy, które dzisiaj działają w Rosji. Panie pośle, współpracujemy ściśle z partnerami z USA, z Unii Europejskiej, żeby te sankcje były jak najbardziej dotkliwe dla Rosji. Pan chyba zapomina, co się dzisiaj dzieje na Ukrainie. Pana apele, żeby Polska nie potępiała, nie była liderem wśród krajów naszego regionu… Przecież z uwagi na potencjał demograficzny, terytorialny Polska musi być liderem naszego regionu. My jesteśmy takim liderem i jesteśmy krajem odpowiedzialnym.

Współpracujemy ściśle, jeśli chodzi o kwestie sankcji, z partnerami z USA, z Unii Europejskiej. Te sankcje są dotkliwe dla Rosji. Inicjujemy kolejny pakiet, dziewiąty pakiet sankcji, również sankcji osobowych, sankcji gospodarczych, ale one muszą być celowane bardzo precyzyjnie i tak są przygotowywane. To jest moja odpowiedź.

Myślę, że bardzo dobrze, że po Radzie Europy, po Zgromadzeniu Parlamentarnym NATO, po Parlamencie Europejskim to Polska jest największym krajem, który daje sygnał również innym krajom regionu. A przypomnę, że kraje bałtyckie już znacznie wcześniej, już kilka miesięcy temu, takie uchwały podjęły. Tak że myślę, panie pośle, że to jest bardzo dobry sygnał, wsparcie dla walczącej Ukrainy, ale też sygnał dla innych państw regionu, że cały czas jesteśmy z Ukrainą, wspieramy Ukrainę i zrobimy wszystko, żeby Ukraina tę wojnę wygrała.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Panie pośle, tylko gorąca prośba, jeżeli pan poseł chce to dosłownie dwa zdania. Nie chciałbym, żeby dyskusja nad konkretnymi uchwałami zamieniła się w debatę na temat tego kto jak widzi politykę rządu wobec Ukrainy. Możemy zrobić o tym inną komisję, nie widzę przeszkód tylko żebyśmy dzisiaj nie wdali się w debatę. Także bardzo proszę, żeby jednak w sposób krótki.

Poseł Paweł Zalewski (2050):

Dziękuję, panie przewodniczący. Skorzystam z pana apelu, nie będę odnosił się do tego, co powiedział o Ukrainie i rzekomym moim stosunku do tego pan minister Mularczyk. Odniosę się wyłącznie do tego, co dotyczy tej uchwały. Bo rozumiem, że Komisja jest tym miejscem, w którym mamy na celu ją przedyskutować i stworzyć jak najlepszy tekst.

Zadeklarowałem na samym początku, panie ministrze, może pan tego nie słyszał, ale powtórzę specjalnie teraz dla pana. Wszyscy słyszeli, że popieramy tę uchwałę i uważamy, że jest ważna. Rozumiem, że są dwie możliwości: albo pan nie zrozumiał, albo pan odpowiedział w złej wierze. Wybiorę wątek przyjemniejszy dla pana, czyli, że pan mówił to, co teraz powiedział, w złej wierze. Bo zakładam, że jednak mimo wszystko pan to zrozumiał.

Otóż pytanie jest takie: czy jeżeli dzisiaj dyskutujemy o majątku skonfiskowanym, a może nie skonfiskowanym, przepraszam bardzo, zamrożonym na mocy sankcji Unii Europejskiej także w Polsce i zastanawiamy się, w jaki sposób z tego majątku skorzystać, to musimy mieć tytuł prawny do tego, panie ministrze… Pan może o tym nie wie, ale taka jest prawda. Mówił o tym zresztą pan poseł Kowal, że to jest temat istotny.

Chcę powiedzieć, że jeżeli Rzeczypospolita Polska i polski rząd poważnie podchodzi do tych problemów, to powinien wyjść poza moralny sprzeciw, który jest oczywisty. Na tej sali wszyscy myślimy tak samo, panie ministrze. Chcemy stworzyć instrumenty, dzięki którym pana rząd, przyszły rząd, będzie miał możliwości pociągania do faktycznej odpowiedzialności Federację Rosyjską za działania terrorystyczne. Podałem przykłady, są dwa państwa, w których taki porządek prawny istnieje. W żadnym innym państwie nie istnieje. To może państwo odpowiecie na pytanie, w jaki sposób będziecie chcieli ten majątek, który został zamrożony na mocy sankcji, przekazać na rzecz zwiększenia wysiłku obronnego Ukrainy? Przecież o to nam wszystkim chodzi. To było istotą mojego pytania, więc zakładam, że pan je zrozumiał, ale odpowiedział na nie w złej woli.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Panie pośle, myślę, że parę tych złośliwości było zupełnie zbędnych.

Teraz poproszę pana ministra o krótkie odniesienie się i na tym proponowałbym już tę część dyskusji zakończyć.

Dodam tylko, że w piątek o godz. 8.00 jest wspólne posiedzenie Komisji Obrony Narodowej i Komisji Finansów Publicznych, które rozpocznie pracę nad zmianą konstytucji, umożliwiającą zajęcie zamrożonego majątku i przekazanie go m.in. na cele odbudowy Ukrainy. Cieszę się, że pan poseł podnosi tę sprawę jako bardzo ważną i przyjmuję ten głos jako deklarację, że Polska 2050 będzie popierać to rozwiązanie.

Dziękuję bardzo.

Poseł Paweł Zalewski (2050):

Poza tym, że to nie wymaga zmiany konstytucji.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Bardzo proszę pana ministra.

Sekretarz stanu w MSZ Arkadiusz Mularczyk:

Dwie rzeczy.

W moim pierwszym wystąpieniu wspomniałem, że dzisiaj trwa wypracowanie mechanizmów, których celem jest pozyskanie funduszy od Rosji. Oczywiste jest, że na chwilę obecną, dopóki nie ma pokoju i ustalonych zasad, to możemy tylko poruszać się w kwestii zasobów, które zostały zamrożone przez państwa unijne czy Stany Zjednoczone. Jest taki mechanizm Freeze and Seize, w którym obecnie uczestniczy Polska. Celem jest wypracowanie mechanizmów zamrożenia i wykorzystywania tych zasobów zatrzymanych od państwa rosyjskiego przede wszystkim na terenie Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych.

Wspominałem wcześniej, że również w ramach Rady Europy odbędzie się w maju szczyt w Reykjavíku, gdzie prezydencja islandzka zaproponowała wypracowanie mechanizmów karania zbrodniarzy wojennych oraz właśnie stworzenia mechanizmów praw-

nych dla kompensacji, reparacji od Rosji dla Ukrainy. Taka potrzeba jest też w ogóle wśród krajów członkowskich Rady Europy. Trzeba mieć świadomość, że jesteśmy na etapie wypracowywania tych mechanizmów i jesteśmy tu bardzo aktywni. Bardzo wiele krajów, oczywiście z reprezentacją Ukrainy, mocno zabiega o stworzenie prawnych procedur mrożenia, a następnie wykorzystywania tych zamrożonych środków i zasobów państwa rosyjskiego oraz oligarchów rosyjskich.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo, panie ministrze.

Zamykam debatę.

Stwierdzam zakończenie pierwszych czytań projektów z druków nr 2808 i 2809.

Wnioskuję o niezwłoczne przystąpienie do rozpatrzenia projektów. Sprzeciwu nie słyszę.

Zgodnie z art. 40 ust. 4 Regulaminu Sejmu w przypadku skierowania do Komisji projektów połączonych tematycznie, rozpatrywanych w tym samym postępowaniu, Komisja może podjąć uchwałę o ich wspólnym rozpatrzeniu i sporządzić wspólne sprawozdanie o tych projektach.

Stwierdzam, że w przypadku rozpatrywanych dzisiaj projektów w oczywisty sposób zachodzi zbieżność tematyczna, dlatego zgłaszam wniosek o ich wspólnie rozpatrywanie. Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja taki wniosek przyjęła. Sprzeciwu nie słyszę.

Praktyką przy łącznym rozpatrywaniu jest wybór projektu wiodącego. Podkreślam, że jest to działanie raczej robocze. Proponuję, żeby to był projekt z druku nr 2809. Czy jest sprzeciw wobec tego wniosku? Nie słyszę.

Przystępujemy do rozpatrzenia projektu. Proponuję, żebyśmy procedowali projekt akapit po akapicie. Proszę o zgłaszanie poprawek w odpowiednim momencie. Przypomnę, że zgodnie z regulaminem Sejmu wszystkie poprawki po ich ustnym zgłoszeniu muszą być przedstawione przewodniczącemu w formie pisemnej i podpisane przez wnioskodawców. Proszę o przekazywanie ewentualnych poprawek do sekretariatu.

Jednocześnie chciałem państwa poinformować, że po konsultacjach z panem posłem Gdulą, przedstawicielem wnioskodawców drugiego projektu, udało nam się uzgodnić te poprawki, o czym już wspominałem wcześniej, które kompromisowo łączą intencje obu projektów. Ponieważ pan poseł Kowal, również pan poseł Kamiński w pewien sposób zasygnalizowali zamiar zgłoszenia dodatkowych poprawek, proponowałbym ogłoszenie około 20 minut przerwy. W tym czasie spróbujemy w ramach prezydium uzgodnić i zaproponować Komisji nowe poprawki w postaci jednolitego tekstu. Czy mamy zgodę co do tego? Dziękuję.

Ogłaszam zatem, mam nadzieję, że 20 minut przerwy.

[Po przerwie]

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Wznawiam posiedzenie.

Mam dobrą wiadomość: udało się osiągnąć jednolity tekst, co do którego całe prezydium się zgadza. Jest teraz w opracowaniu redakcyjnym. Nie chcę państwa trzymać w niepewności albo sprawiać, że będziemy co kwadrans przedłużać tę przerwę. Proponuję, żebyśmy się spotkali o godz. 18.00. Będziemy już mieli na pewno tę uchwałę. Liczę, że wtedy sprawnie przeprocedujemy. Druga jest, jak sądzę, niekontrowersyjna.

Chodzi o to, żeby o godz. 19.00 zakończyć pracę. Taka jest moja propozycja.

Była propozycja, żeby… Tylko niestety nie mamy takiej możliwości, bo drugie czytanie uchwały o terroryzmie jest przewidziane na dzisiejszy wieczór, inaczej bylibyśmy skłonni nawet jutro nad tym pracować. Niestety jesteśmy zobligowani harmonogramem Sejmu. Tak że przepraszam za tę niedogodność.

Do zobaczenia.

[Po przerwie]

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Szanowni państwo, wznawiam zatem posiedzenie Komisji.

Nie wiem, czy potrzebują państwo jeszcze trzech minut na zapoznanie się z nowym tekstem, czy ogłoszony przez prezydium konsensus jest godny państwa zaufania.

Zatem tekst państwo otrzymali.

Proponuję rozpocząć od rozpatrzenia tytułu. Czy są uwagi do tytułu uchwały? Nie widzę.

Proponuję teraz, żebyśmy rozpatrywali akapit po akapicie.

Czy są uwagi do akapitu pierwszego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit pierwszy został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu drugiego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit drugi został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu trzeciego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit trzeci został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu czwartego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit czwarty został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu piątego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit piąty został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu szóstego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit szósty został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu siódmego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit siódmy został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu ósmego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit ósmy został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu dziewiątego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit dziewiąty został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu dziesiątego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit dziesiąty został rozpatrzony przez Komisję.

Wszystkich jest dziesięć. Stwierdzam, że zakończyliśmy szczegółowe rozpatrywanie projektów uchwał.

Przystępujemy do przegłosowania całości projektu uchwały. Czy jeżeli nie będzie sprzeciwu, to możemy przyjąć, czy musimy głosować? Jest sprzeciw? Nie.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Jest jeszcze tylko uwaga legislacyjna.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Proszę uprzejmie.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący.

Wysoka Komisjo, tylko jedna, bo cały czas pracujemy na otwartym organizmie. Proszę zwrócić uwagę na końcówkę akapitu pierwszego. Mamy tam sformułowanie mówiące o tym, że: „Federacja Rosyjska podejmuje wrogie działania gospodarcze", przecinek, „w szczególności w sferze energetyki". Nie wiem, czy intencją wnioskodawców było podkreślenie, że w sferze energetyki podejmuje wrogie działania gospodarcze. Bo de facto nie wiem, czy to nie chodzi bardziej o ingerencję w formie niszczenia energetyki, a nie działania gospodarcze w energetykę.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Zaraz zapytamy autora. Domyślam się, że chodzi jednak o spekulację, o windowanie cen i o wywoływanie kryzysu w Europie.

Poseł Paweł Kowal (KO):

Nie, ponieważ to była część historyczna, więc w niej chodziło o to, że działali w sferze energetyki, a teraz też niszczą energetykę. Można więc nie używać np. „w szczególności" albo „oraz"...

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Nie, nie. Rozumiem, że intencja była taka, że konsekwencją m.in. działań podejmowanych przez Rosję jest to, co obecnie zauważalne jest w sferze energetyki na całym świecie.

Poseł Paweł Kowal (KO):

Tak.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Dziękuję. Nie mam uwag.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję serdecznie.

Ponawiam to pytanie, czy jest konieczność głosowania, czy jeżeli nie słyszę sprzeciwu, możemy...

Głos z sali:

Nie ma sprzeciwu.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dobrze, stwierdzam, że Komisja przyjęła sprawozdanie.

Pozostaje nam wybór posła sprawozdawcy.

Czy są zgłoszenia?

Rozumiem, że skoro pracowaliśmy na druku nr 2809, to ja chyba nim zostanę, jako przedstawiciel wnioskodawców. Może pan poseł Gdula chce być sprawozdawcą?

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Myślałem, że poseł Kowal mógłby zostać sprawozdawcą. Byłoby to takie koncyliacyjne, ponieważ były dwa projekty, a później były uwagi i potem poseł Kowal to sprawozdaje.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dobrze, to proponuję w takim razie przewodniczącego Kowala jako sprawozdawcę. Czy są inne propozycje lub czy ktoś jest przeciw powierzeniu mu tej funkcji?

Stwierdzam, że Komisja wybrała sprawozdawcę.

Na tym zakończyliśmy rozpatrywanie projektów uchwał z druków nr 2808 i 2809.

Niniejszym gratuluję wszystkim.

Przystępujemy do pierwszego czytania poselskiego projektu z druku nr 2810 w sprawie 90. rocznicy Wielkiego Głodu w Ukrainie.

Projekt z druku nr 2810 został skierowany do naszej Komisji do pierwszego czytania przez marszałek Sejmu w dniu 29 listopada br. Zgodnie z art. 37 ust. 4 Regulaminu Sejmu pierwsze czytanie może się odbyć nie wcześniej niż siódmego dnia od dnia doręczenia posłom druku projektu, chyba że Sejm lub Komisja postanowią inaczej.

W związku z tym, że w przypadku druku nr 2810 termin 7-dniowy nie upłynął, proponuję, aby Komisja wyraziła zgodę na jego skrócenie. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja wyraziła zgodę na przeprowadzenie pierwszego czytania na dzisiejszym posiedzeniu. Nie słyszę sprzeciwu.

Jako przedstawiciel wnioskodawców przedstawię teraz ten projekt.

Pozwolą państwo, że z uwagi na okoliczności przedstawię go krótko. W tym roku obchodzimy 90. rocznicę wydarzeń określanych mianem Wielkiego Głodu, Hołodomoru. Były to działania stalinowskiego Związku Radzieckiego skierowane przeciwko ludności Ukrainy. Miały one w dużej mierze charakter terrorystyczny w tym rozumieniu, które przyjęliśmy w poprzedniej uchwale. Miały na celu złamanie oporu narodu ukraińskiego w związku z tworzącym się Związkiem Radzieckim. Jest na miejscu, żeby Sejm taką rocznicową, okolicznościową uchwałę przyjął.

Dziękuję serdecznie.

Czy pan minister chciałby zabrać głos?

Sekretarz stanu w MSZ Arkadiusz Mularczyk:

Tak.

Panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, chcę podkreślić, że Wielki Głód, Hołodomor, sztucznie wywołany przez Stalina i władze sowieckie w latach 1932–1933, zabrał na Ukrainie prawie 4 mln ludzi. Rocznica Wielkiego Głodu jest również ważna dla Polaków. Nasi rodacy zamieszkujący licznie obwody środkowej Ukrainy ucierpieli na równi z Ukraińcami. Władze Ukrainy organizują uroczystości upamiętniające kolejne rocznice Wielkiego Głodu, co roku z udziałem gości zagranicznych. Zawsze są na nich

obecni wysocy rangą przedstawiciele RP. W tym roku rocznica ma znacznie szerszy wymiar z powodu wojny i narzuconych przez Rosjan, wskutek ich zbrojnej agresji, ograniczeń wywozu zboża z Ukrainy, skutkujących kryzysem żywnościowym na całym świecie. Strona ukraińska wyszła w tym kontekście z inicjatywą, której celem było okazanie determinacji Ukrainy w zapewnieniu światu regularnych dostaw żywności oraz solidarności z państwami wspierającymi Ukrainę w jej wysiłkach w tym względzie.

W związku z tym dnia 26 listopada tego roku pan premier Mateusz Morawiecki osobiście, podobnie jak premierzy Belgii, Litwy, a także prezydent Węgier i prezydenci Niemiec i Francji oraz szef Komisji Europejskiej wygłosili przemówienie pokazywane na wideo. Wzięli również udział w konferencji „Grain from Ukraine" zorganizowanej w Kijowie przez prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zełenskiego.

Celem inicjatywy było zademonstrowanie determinacji Ukrainy w dalszym dostarczaniu światu niezbędnego zboża, aby zapobiec dalszej destabilizacji światowych rynków żywności, co jest świadomym celem Putina, jak również zademonstrowanie solidarności z Ukrainą poprzez finansowanie zakupu zboża dla odbiorców państwowych z krajów Afryki, Bliskiego Wschodu. Na tej liście znalazły się Somalia, Etiopia, Republika Sudanu, Jemen, Kenia i Nigeria. Polska zadeklarowała sfinansowanie transportu zboża do Nigerii o wartości 20 mln dol. Deklaracje wpłat na cel są zbierane. Według biura prezydenta Ukrainy dotychczas wpłynęły na kwotę 180 mln dol. Wydarzenie zostało zorganizowane jako symboliczny kontekst dnia pamięci o Wielkim Głodzie obchodzonego dokładnie 26 listopada.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję ogólną w ramach pierwszego czytania.

Czy są głosy w dyskusji? Bardzo proszę, pan poseł Kamiński.

Poseł Krystian Kamiński (Konfederacja):

Mam pytanie. Jaki cel przyświecał przy tworzeniu tej uchwały? Bo pierwszy, drugi, połowa piątego akapitu dotyczą upamiętnienia 90. rocznicy Wielkiego Głodu, ale trzeci, czwarty i chyba połowa piątego to jest tak naprawdę odniesienie się do współczesności.

Pytanie: na ile chcemy upamiętnić, a na ile chcemy wciągnąć te wydarzenia sprzed 90 lat do obecnej polityki? Czy tak jak kiedyś pan Żurawski vel Grajewski powiedział, powinniśmy traktować to propagandowo, czy jednak mimo wszystko powinniśmy odnieść się tylko do tamtego wydarzenia?

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Pan poseł, pan przewodniczący, Konieczny.

Poseł Maciej Konieczny (Lewica):

Odpowiedziałbym, że powinniśmy historię przede wszystkim traktować poważnie, a więc także w odniesieniu do dzisiejszych wydarzeń. W mojej ocenie największą zaletą tej uchwały jest to, że czyniąc to, co trzeba uczynić zawsze, czyli upamiętnić wielką tragedię, jaką był ukraiński Hołodomor, pokazuje dwie rzeczy kluczowe dla dzisiejszych wydarzeń.

Po pierwsze, pokazuje światu, że rosyjski imperializm, jego brutalność i narzędzia pozostają niezmienne od wielu dziesięcioleci i wieków. To jest istotne w kontekście rozumienia tego, co się dzieje na Ukrainie. Pokazuje także drugą rzecz, że to narzędzie, to sztuczne kreowanie głodu, które miało miejsce w przypadku Hołodomoru i ma miejsce teraz, w kontekście blokady zboża, jest narzędziem politycznej presji, narzędziem agresji stosowanym przez Rosję.

Wydaje mi się, że taki komunikat na przykładzie historycznym pokazujący światu, czym jest w rzeczywistości rosyjski imperializm i jak brutalny potrafi on być, jest podwójną zaletą tej uchwały. Uważam, że dobrze wykorzystujemy słuszne upamiętnienie tragicznych wydarzeń do robienia dzisiaj słusznych rzeczy.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję.

Pan poseł Kryj.

Poseł Andrzej Kryj (PiS):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, zgodzę się z moim przedmówcą, bo ktoś kiedyś powiedział, że w Rosji zmieniają się władcy, zmieniają się dyktatorzy, a tak naprawdę Rosja pozostaje wciąż taka sama. W tej uchwale podkreślamy właśnie to, że metody walki z innymi narodami tak naprawdę się nie zmieniają. W przypadku Ukrainy to, co działo się w latach 30., i to, co dzieje się dzisiaj, ma pewien wspólny mianownik.

W latach 90. znalazłem się na Ukrainie w Białej Cerkwi. Byłem tam, bo Biała Cerkiew jest miastem partnerskim Ostrowca Świętokrzyskiego, z którego pochodzę. Miałem wtedy okazję rozmawiać ze starszymi osobami, które jako dzieci pamiętały Wielki Głód. Opowiadały straszne rzeczy. To byli także przedstawiciele polskiej mniejszości na Ukrainie, która tam się jeszcze ostała.

Im więcej będziemy mówić o zbrodniczym systemie rosyjskim, tym lepiej. Nie widziałbym jakiegoś dysonansu pomiędzy tym, co podkreślamy w tej uchwale, co działo się w czasie Wielkiego Głodu, a tym, co dzieje się w tej chwili, bo cele i metody działania Rosji są w tym momencie takie same.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję serdecznie.

Czy są jeszcze jakieś zgłoszenia? Nie widzę.

W związku z tym jako przedstawiciel wnioskodawców jednym zdaniem, bo w zasadzie te odpowiedzi już padły. Uchwała, dla której punktem wyjścia jest 90. rocznica Wielkiego Głodu, w moim przekonaniu w pełni realizuje przesłanie maksymy *historia magistra vitae est*. Z wydarzeń sprzed 90 lat wysnuwamy również wnioski czy podobieństwa do sytuacji dzisiejszej. Rzeczywiście w moim przekonaniu to również jest dodatkową siłą tej uchwały, że nie ma ona wyłącznie charakteru akademii rocznicowej.

Zamykam zatem debatę. Stwierdzam zakończenie pierwszego czytania projektu z druku nr 2810.

Wnioskuję o niezwłoczne przystąpienie do rozpatrzenia projektu. Nie słyszę sprzeciwu.

Przystępujemy zatem do rozpatrzenia projektu. Podobnie jak w przypadku poprzedniego proponuję, żebyśmy procedowali tytuł, a następnie akapit po akapicie. Proszę o zgłaszanie poprawek w odpowiednim momencie.

Przypomnę, że zgodnie z regulaminem Sejmu wszystkie poprawki po ich ustnym zgłoszeniu muszą być przedstawione przewodniczącemu w formie pisemnej i podpisane przez wnioskodawców. Proszę o ich niezwłoczne przekazywanie do sekretariatu.

Informuję, że Biuro Legislacyjne zgłosiło do tekstu szereg poprawek językowych, które przyjmuję w formie autopoprawki. Tekst z tymi poprawkami językowymi został państwu rozdany. Proponuję, żeby ewentualne państwa uwagi odnosiły się już do tego tekstu.

Zaczynamy od tytułu. Czy są uwagi do tytułu uchwały? Jeżeli nie ma, stwierdzam, że tytuł uchwały został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu pierwszego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit pierwszy został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu drugiego? Proszę uprzejmie.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Dziękuję.

Panie przewodniczący, szanowni państwo, tylko taka jedna wątpliwość. Połączę tytuł z akapitem pierwszym – proszę zwrócić uwagę, że tutaj mamy: „w sprawie upamiętnienia 90. rocznicy Wielkiego Głodu na Ukrainie". Być może bardziej precyzyjnym byłoby, gdyby w tym akapicie pierwszym, ale to oczywiście jest propozycja luźna do dyskusji, było: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej upamiętnia 90. rocznicę". Chodzi o to, aby ewentualnie tytuł grał z tym, co miałoby być dalej.

Jednak to tylko taka uwaga, żeby panie i panowie posłowie zastanowili się nad taką propozycją.

Natomiast panie przewodniczący, korzystając z okazji, że zabrałem już głos, mając na uwadze poprzedni punkt obrad Wysokiej Komisji, proszę zwrócić uwagę, że akurat w tej uchwale, wbrew temu, co zostało wypracowane w uchwale dotyczącej uznania Federacji Rosyjskiej za państwo wspierające terroryzm, w akapicie m.in. trzecim, czwartym i piątym pojawia się to sformułowanie: „Rosja", a nie: „Federacja Rosyjska".

Mając na uwadze jednolitość działań Wysokiej Komisji, poddaję pod rozwagę ewentualną korektę w tym zakresie, pozostawiając decyzję Wysokiej Komisji.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję bardzo.

Jeśli chodzi o ten pierwszy akapit, to byłbym za tym, żeby pozostawić go w takiej formie, w jakiej jest, bo nie ma konieczności, żeby to było identyczne z tytułem. Tytuł jest opisowy, a „Sejm uroczyście wspomina".

Jeśli chodzi o kwestię drugą, to jestem skłonny przyjąć tę uwagę, żeby już wewnątrz jednego posiedzenia Komisji mieć pewną spójność. W takim razie mogę upoważnić czy wziąć to jako autopoprawkę? Czy Komisja może upoważnić Biuro Legislacyjne do naniesienia tych poprawek redakcyjnych?

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Jest to drobna wydaje się korekta, ale istotna z punktu widzenia pracy Komisji.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Okej, jest zgoda, żeby ją wprowadzić.

Czyli akapit drugi został rozpatrzony rzez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu trzeciego? Nie widzę. Stwierdzam, że akapit trzeci został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu czwartego? Proszę uprzejmie.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Szanowni państwo, proszę zwrócić uwagę, iż w poprzedniej uchwale zostały skorygowane kwestie dotyczące odkrytych zbrodni wojennych. Tutaj pozostawiamy już ten katalog mówiący o Buczy, Irpieniu, Iziumie i Chersoniu. Natomiast mamy na uwadze też dyskusje dotyczące tego, że nie wiemy, jakie mogą zostać jeszcze ewentualnie odkryte. Mam w pamięci dyskusję, która została przeprowadzona w kontekście tych rozwiązań do poprzedniej uchwały.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Miałbym propozycję, jeżeli będzie konsensus Komisji. Rzeczywiście należy się obawiać, że to nie będą jedynie zbrodnie czy jedyne miejsca, do których będą się ograniczać te odkrycia. Proponowałbym sformułowanie jako autopoprawkę: „zwraca uwagę, że już odkryte dowody zbrodni wojennych stanowią kolejne potwierdzenie". Nie wymieniamy wtedy, a zaznaczamy, że już odkryte, co sugeruje, że mogą być odkryte jeszcze kolejne.

Dobrze. To w takim razie w tej formule stwierdzam, że...

Poseł Paweł Kowal (KO):

Jeszcze to słowo, może to „jednoznacznie"…

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Panie przewodniczący, jeżeli mogę się też przychylić tutaj do...

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dobrze, to również uznajmy to za poprawkę redakcyjną.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Pytanie, panie przewodniczący: „zwraca uwagę, że już odkryte" czy po prostu „odkryte"?

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Stałbym jednak na stanowisku: „już odkryte". To sugeruje pewne etapowanie.

Stwierdzam, że akapit czwarty został rozpatrzony przez Komisję.

Czy są uwagi do akapitu piątego? Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Krystian Kamiński (Konfederacja):

Akapit piąty jest dziwnie zbudowany, bo jakby do wyrazu „oraz” mówi o Wielkim Głodzie, a po wyrazie „oraz” mówi już o współczesności. Wydaje się to mocno niespójne.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Wspólnym mianownikiem tego całego akapitu jest kwestia informacji lub też dezinformacji, zarówno jeżeli chodzi o wydarzenia z lat 1932–1933, jak i wydarzenia dzisiejsze. Nie widzę tu problemu. Jeżeli pan poseł ma jakąś konkretną sugestię poprawki, to możemy się nad nią pochylić. W innym przypadku jednak optowałbym za pozostawieniem tego.

W międzyczasie pan poseł Bartoszewski.

Poseł Władysław Teofil Bartoszewski (KP):

Panie przewodniczący, mam taką sugestię, żeby to połączyć, żeby napisać np. tak: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zachęca do rozpowszechniania informacji na temat Hołodomoru z lat 1932–1933 w celu szerzenia wiedzy o tej niewyobrażalnej ludzkiej tragedii, przecinek, która nigdy nie została ukarana”.

Jak to nie?

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Tak, bo tu znowu wchodzimy w kwestie odpowiedzialności.

Poseł Władysław Teofil Bartoszewski (KP):

Zbrodni.

Okej, to: „o tej niewyobrażalnej zbrodni, która nigdy nie została ukarana. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża przekonanie, że potworne zbrodnie wojenne popełniane przez Rosjan na Ukrainie zostaną zbadane i osoby za nie odpowiedzialne zostaną ukarane”.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Tylko wtedy z kolei obawiam się, że tracimy w obrębie tego pierwszego zdania. Startujemy z kwestią informacji i szerzenia wiedzy, a kończymy w nie do końca jasny sposób z kwestią ukarania sprawców. Wewnętrzna logika tego zdania gdzieś nam ginie.

Poseł Władysław Teofil Bartoszewski (KP):

Okej, okej, bo mówimy o rozpowszechnianiu informacji raczej niż o upamiętnianiu Hołodmoru w tym paragrafie, ale to jakoś trzeba rozdzielić.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Pan poseł Konieczny.

Poseł Maciej Konieczny (Lewica):

Właśnie nie jestem pewien. Znaczy to zdanie jest bardzo ambitne, ale wydaje mi się, że w kontekście tej uchwały jest zrozumiałe. Ono pokazuje, że była okropna zbrodnia, o której pamięć jest zakłamywana, a my apelujemy o to, żeby ją odkłamać i szerzyć informacje. Mamy dzisiejsze działania Rosji, które dążą do uniknięcia sprawiedliwości, czy to osobistej, czy historycznej. Wydaje mi się, że to oczywiście jest ambitne, żeby to wszystko ująć w jednym zdaniu, ale w mojej ocenie to się udało. Najchętniej zostawiłbym, ale oczywiście jak są konkretne propozycje, to możemy głosować.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

To jeszcze proszę Biuro Legislacyjne.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Szanowni państwo, proszę zwrócić uwagę na konstrukcję, która została przyjęta w akapicie czwartym.

Akapit czwartym w pierwszym zdaniu stanowi, iż „Sejm Rzeczypospolitej stwierdza”, natomiast drugie zdanie zaczyna się po prostu od: „potępia”. Być może podobną konstrukcję można zastosować w dyskutowanym akapicie, którego pierwsze zdanie kończyłoby się wyrazami: „zginęły niewinne ofiary. Wyraża przekonanie” – tak jak to ma miejsce w akapicie czwartym. Wydaje się, że jest to koncepcja spójna wewnątrz, ponieważ akapit czwarty ma podobną konstrukcję, a jednocześnie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom głosów posłów z sali.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Czysto stylistycznie, żeby rozbić to złożone zdanie, to oczywiście.

Jeżeli nie ma innych propozycji... Tak, panie pośle?

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Czy dobrze widzę, że w akapicie piątym mówimy, że osoby odpowiedzialne za Hołodomor zostaną ukarane?

Głos z sali:

Właśnie nie.

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Bo to jest trochę jednak...

Głos z sali:

Tak, właśnie o to mi chodziło.

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

To się narzuca niestety. Przez to, że to zdanie jest takie długie, takie tramwajowe, to...

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Może zróbmy po kropce „wyraża"; dać np.: „współczesne zbrodnie" albo jakiś taki przymiotnik.

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

„Popełniane obecnie na Ukrainie zbrodnie".

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Chyba że by zrobić taką koncepcję, nawiązując jeszcze trochę bardziej do szerzenia wiedzy o Hołodomorze: „wyraża przekonanie, że pomimo prowadzonej przez Rosję kampanii dezinformacyjnej wiedza o potwornych zbrodniach wojennych popełnionych przez Rosjan będzie szerzona (to złe sformułowanie), one same szczegółowo zbadane, a osoby odpowiedzialne ukarane". W tym kierunku.

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

Sprawcy zamiast osoby.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

To chyba że: „wyraża przekonanie"... Chyba żeby rozbić to na dwa zdania. Pierwsze zdanie będzie dotyczyło szerzenia informacji o Hołodomorze, a drugie: „wyraża przekonanie, że mimo prowadzonej przez Rosję kampanii dezinformacyjnej prawda o potwornych zbrodniach wojennych popełnionych dziś przez Rosjan wyjdzie na jaw, one same szczegółowo zbadane, a ich sprawcy ukarani".

Jeżeli mamy co do tego zgodę, to...

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Panie przewodniczący, może pan to podyktować?

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dobrze. Tak już, czyli robimy kropkę po „niewinne ofiary". I dalej: „Wyraża przekonanie, że pomimo prowadzonej przez Rosję kampanii dezinformacyjnej potworne zbrodnie popełniane dziś przez Rosjan ujrzą światło dzienne…

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

„Zbrodnie wojenne" czy „zbrodnie"? Bo mamy „zbrodnie wojenne".

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Zostawmy „zbrodnie wojenne".

Bo tu jest jeszcze głos, czy przez „Rosjan", czy przez „Rosję" ponownie.

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

Bez „dziś", bo jak „popełniane", to znaczy, że wiadomo, że teraz.

Poseł Maciej Konieczny (Lewica):

Biorąc pod uwagę, że intencją jest rozdzielenie tych dwóch, to można bez „dziś".

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Tak, to „dziś” może się wydawać takim naddatkiem, ale... Wtedy mamy problem stylistyczny: „prowadzonej przez Rosję” i „zbrodnie wojenne popełniane przez Rosję”. Jednak rozumiem, że z punktu widzenia merytorycznego jest to istotniejsze i możemy przymknąć oko na stylistykę. Czyli: „potworne zbrodnie wojenne popełniane przez Rosję ujrzą światło dzienne, zostaną szczegółowo zbadane, a ich sprawcy ukarani”.

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

„A sprawcy”, bez „ich”.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

„A sprawcy ukarani”.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

„Sprawcy zostaną”, tak?

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

„Zostaną ukarani”.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Jak to teraz brzmi, jeżeli mogę poprosić?

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Drugie zdanie: „Wyraża przekonanie, że pomimo prowadzonej przez Federację Rosyjską kampanii dezinformacyjnej potworne zbrodnie wojenne popełniane” – i teraz tutaj ma być „dziś”, czy nie?

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

Bez „dziś”.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

„…popełniane przez Rosję ujrzą światło dzienne, zostaną szczegółowo zbadane, a sprawcy zostaną ukarani”.

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

„A sprawcy ukarani”, bez „zostaną”.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Tak, „ujrzą światło dzienne, a sprawcy”…

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

Jedynie, panie przewodniczący, szanowni państwo, taka uwaga techniczno-redakcyjna. „Ujrzą światło dzienne” jest takim dość...

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Jestem otwarty na inne propozycje.

Legislator z Biura Legislacyjnego Konrad Nietrzebka:

„Zostaną ujawnione”?

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Proszę bardzo.

Sekretarz stanu w MSZ Arkadiusz Mularczyk:

Zwracam uwagę, jest już...

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Tak, mam intencję dotrzymać mojej obietnicy, że do godz. 19.00 skończymy, ale to już jest ostatni akapit na całe szczęście.

Legislator Konrad Nietrzebka:

Jeżeli mogę panie przewodniczący jeszcze raz na szybko, „wyraża przekonanie, że pomimo prowadzonej przez Federację Rosyjską kampanii dezinformacyjnej potworne zbrodnie wojenne popełniane przez Rosję zostaną ujawnione, przecinek, szczegółowo zbadane, przecinek, a sprawcy ukarani”.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Jest zgoda.

Stwierdzam, że akapit piąty został rozpatrzony przez Komisję.

Stwierdzam, że zakończyliśmy szczegółowe rozpatrywanie projektu uchwały.

Możemy przystąpić do przegłosowania całości projektu, chyba że uznajemy, że Komisja przyjęła. Nie widzę sprzeciwu.

Stwierdzam zatem, że Komisja przyjęła sprawozdanie uchwały w sprawie upamiętnienia 90. rocznicy Wielkiego Głodu na Ukrainie.

Pozostaje nam wybór posła sprawozdawcy. Czy są jakieś kandydatury? Nie widzę.

Czy pani poseł Duda?

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

A mecz o której?

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Rozumiem konflikt tragiczny między tymi dwoma wymogami, bo sam mu podlegam.

Tak, panie pośle?

Poseł Władysław Teofil Bartoszewski (KP):

Panie przewodniczący, skoro pan poseł Gdula i tak będzie cierpiał potajemnie na sali, to może mu dodać jeszcze jednego kamienia i niech sprawozdaje.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Jeśli pan poseł się zgodzi.

Poseł Maciej Gdula (Lewica):

Dobrze, zgadzam się. To potwierdzi moje czyste intencje w sprawie posła przewodniczącego Kowala.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Dziękuję serdecznie.

Stwierdzam zatem, że Komisja wybrała pana posła Gdulę na sprawozdawcę.

Na tym zakończyliśmy rozpatrywanie projektu uchwały z druku nr 2810.

Informuję, że na tym...

Poseł Elżbieta Duda (PiS):

Ale polecam się na przyszłość.

Przewodniczący poseł Radosław Fogiel (PiS):

Zapamiętam.

Informuję, że na tym porządek obrad został wyczerpany.

Protokół dzisiejszego posiedzenia zostanie wyłożony do przejrzenia w sekretariacie Komisji.

Dziękuję serdecznie państwu – jednym za cierpliwość, innym za wkład pracy.

Zamykam posiedzenie Komisji.